

Khær

Martin Kanaloš

Kniha vychádza s finančnou
podporou Bader Philanthropies, Inc.

Pôvodné české vydanie vyšlo vďaka
finančnej podpore Ministerstva
kultúry Českej republiky a Bader
Philanthropies, Inc.

Ministerstvo
kultury

BADER
PHILANTHROPIES, INC.

© Martin Kanaloš, 2026
Illustrations © Sára Paldanová, 2026
Translation © Júlia Vrábľová, 2026
© KHER, z. s., 2026
ISBN 978-80-87780-52-7

Ja, Trán a všetko ostatné

Preložila Júlia Vrábľová

KHER
2026

Kapitola 1⁵

Dvaja pozorovatelia

Naši sa rozviedli, keď som mal šesťnásť. Počul som príbehy o deckách, ktoré kvôli tomu začali fajčiť, chľasť alebo skákať z mosta, len aby upútali pozornosť rodičov, no ja som z toho extra ťažkú hlavu nemal. Nijako ma to nepoznačilo. Mňa už život poznamenal dosť.

Mám totiž zvláštne meno — Dezider, hoci doma ma volajú Dezi. Presadil si to otec, pretože sa tak volal jeho otec, môj dedo, na ktorého si pamätám len matne. Dezider sa zdá byť krásne meno. Je odvodené z latinského desiderium, čo znamená „túžba“, a od čias antického Ríma sa rozšírilo po celej Európe. Najmä však v Maďarsku, kde sa mu podomácky

hovorí Dežo a kde sa z pre mňa neznámych dôvodov uchytilo medzi Rómami. Asi vás teda neprekvapím, keď poviem, že môj dedo bol Róm. Ale aj keď prišiel zo Slovenska do Česka, kde celý život drel, a aj keď všetky jeho deti zmaturovali a snažili sa v živote niečo dosiahnuť, aj tak sa moja rodina prepádala do čoraz väčšej chudoby. Bývali sme v malom nájomnom byte v paneláku na okraji mesta a žili od výplaty do výplaty.

Asi jediný človek, ktorý na tom bol horšie než ja, bol môj kamarát Tran, polovičný Vietnamec. Mama mu povedala, že keď bola mladá, zaľúbila sa do Vietnamca, s ktorým sa trápila a nakoniec ju potom aj tak nechal. Svojho otca Tran nikdy nepoznal. Mama mu povedala aj to, že keď sa narodil, chcela ho vyhodiť z okna, no v pôrodnici boli mreže. Pred pár rokmi zbalila nejakého Helmuta, odišla s ním do Nemecka a Trana nechala u babky, čo bývala v paneláku oproti. Babka trpela stareckou demenciou a Tran jej musel pomáhať skoro so všetkým. Dokázala si niečo malé uvariť, najesť sa, ísť na záchod, ale všetko ostatné už bolo na ňom. Ledva obaja vyžili z jej dôchodku a z toho, čo im mama občas poslala z Nemecka.

Myslím, že to bol dôvod, prečo sme si s Tranom tak rozumeli. Vlastne sme na tom boli dosť podobne. Naši otcovia pochádzali z menšín. Ten môj bol Róm, Tranov Vietnamec. Naše mamy boli Česky. Obe naše rodiny boli neúplné, nemajetné a žili sme v panelákoch naproti sebe. Z tragického života sme si však nič nerobili a užívali si ho, ako sa len dalo. Tran u mňa každý piatok prespával.

„Dnes to tu roztočíme!“ hulákal, keď som mu otvoril dvere.

„Drž hubu! Mama spí. Zobudíš ju!“

Moja mamina bola samoživiteľka a brutálny makač. Pracovala v jednej firme ako asistentka účtovníčky, čo bola asi tá najhoršia práca na svete. Musela odmakať všetky papierovačky, zatiaľ čo jej nadriadení mali nohy na stole a tiekli im peniaze.

Dochádzala do práce na šiestu a často tam musela ostať až do šiestej, ale tie štyri hodiny navyše jej nik nepreplatil. A aby toho nebolo málo, nemala preplatené nadčasy a prestávka na obed trvala len štvrt hodiny. Domov prichádzala unavená až večer a keď s nami ešte býval otec, čakalo na ňu dusno od neho, kde je večera a jedlo na zajtrajší obed.

Teraz som na jedlo myslel aj ja a kutral po kuchyni, kde sú čipsy. Konečne som ich našiel. Z chladničky som vybral kolu a všetko odniesol do izby, kde už Tran na mojom počítači zapínal film. Milovali sme Zahulíme, uvidíme a dnes večer sme mali v pláne pozrieť si celú trilógiu.

„Ty kokos, ten Kumar vyzerá úplne ako ja!“ vyprskol som pri pohľade na hrdinu indického pôvodu.

„Ale hovno. Aj moja babka sa na neho podobá viac než ty.“

„Čo ty o tom vieš. A uхни! Máš hrubé sklo.“

Tran vstal a podišiel k oknu, kde som mal postavený teleskop. Zapozeral sa doň. Obaja sme boli zbláznení do astronómie, astrofyziky a vedy ako takej. Hviezdy, hmloviny, čierne diery — žrali sme to. Preto mi mamina k vlašným narodeninám darovala hviezdársky ďalekohľad. Síce z druhej ruky,

ale nebolo to na ňom vôbec vidno. Raz doň Tran drgol, teleskop spadol z podstavca a len tak-tak, že nevyletel z okna, zadržal ho parapet. V tej chvíli som mal chuť poslať tým smerom Trana, ale keď sme sa pozreli do okulára, objavili sme niečo oveľa zaujímavejšie než hviezdy.

„Tak čo,“ spýtal som sa nedočkavo, „čo vidíš?“

Oproti v paneláku, kde býval Tran, žila tá najdivokejšia baba naokolo. Chodila zmaľovaná, mala načierne prefarbené vlasy, uhrančivé oči a plné pery. Kolovalo o nej, že už od štrnástich spávala s chlapmi a už päťkrát bola na potrate.

Napil som sa koly, keď na mňa Tran zakričal: „Teraz prišla aj tá druhá!“

„Trepeš!“ priskočil som k teleskopu.

Každý piatok u nej prespávala kamarátka, takže ich tradícia sa stala aj tou našou. Kamoška bola úplný opak Tranovej susedy, a preto sa aj mne páčila oveľa viac. Vysoká, nenamaľovaná, dlhé hnedé vlasy stiahnuté do chvosta. Zopárkrát som ju zazrel v škole, ako sedí na chodbe a niečo číta. Napadlo mi osloviť ju, spýtať sa jej, čo práve číta, ale nikdy som sa k tomu neodhodlal. Bola odo mňa staršia a strašne som sa hanbil.

Teraz som ju videl, ako sedí na posteli pri okne a o niečom sa s tou druhou babou rozprávajú.

Tran mal takú teóriu, že keby sme tam za nimi zašli a zaklopkali, určite by sa s nami začali baviť a nakoniec možno aj bozkávať, ale ja som mu to neveril. O babách vedel akurát tak veľký prd. Odkedy som ho poznal, nikdy so žiadnou nechodil. Maximálne tak na výtvarnú v prvej triede.

Každý piatok sme spolu kukali filmy, potom pozorovali hviezdy (a čiastočne aj tie baby) a pri tom sme čakali, že sa niečo stane. Niečo, čo nás vytrhne z tohto kolobehu.

„Čo by si robil, keby nastala polnoc a s ňou aj koniec sveta?“ nadhodil som, keď už sme zaspávali. Tran ležal vedľa mojej postele na vysúvacom matraci. Tieto filozofické otázky sme si kládli radi a vymýšľali na ne odpovede. Čo keby sa odrazu všetci premenili na zombíkov a ostali by sme len my dvaja; čo keby na celom svete prestala fungovať elektrina; čo keby vybuchla jadrová bomba?

Tran sa zamyslel.

„Podľa mňa to ani nezistíme. Bude to skrátka také rýchle, že si to ani nestihneme všimnúť.“

„A čo ak nie?“ nedal som sa.

„A ak nie, tak bežim do domu oproti ošukať tie dve baby.“

Obaja sme vybuchli do smiechu.

„No a ako by podľa teba ten koniec sveta vyzeral?“ spýtal sa ma Tran.

Zamyslel som sa. „Podľa mňa by sa to začalo zemetrasením a nebo by sa celé rozsvietilo...“

„To znie ako kniha Zjavenia,“ prerušil ma Tran.

„Čože?“

„Kniha Zjavenia. To je časť Biblie, kde sa píše o konci sveta.“

„Odkiaľ to vieš?“ pozrel som naňho prekvapene.

„No, neustále sa vzdelávam, chápeš. Neválam si doma gule jak ty. Ale s tým koncom sveta si mi nasadil chrobáka do hlavy. Ty kokos, ja by som utekal za tými babami, vykopol dvere a zvolal: ‚Chcete si

užiť posledné chvíle svojho života s kancom, ako som ja?' Schytil by som tú štetku a takto s ňou oné..."

Tran začal s názornou ukážkou. V jeho podaní to však vyzeralo, akoby doňho pustili elektrický prúd. Dostal som taký záchvat smiechu, že som si musel zakryť tvár vankúšom, aby som nezobudil celý panelák.

Kapitola 2

Mamu a otca si nevyberáš

Ráno Tran odišiel, lebo sa musel postarať o babku. Akurát som ležal na posteli a čumel na Youtube, keď do izby vošla mamina.

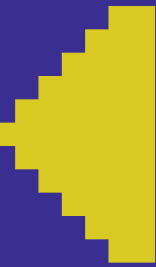
„Dezi, volal otec, vraj pre teba čosi má. Máš sa za ním zastaviť, chce ti zablahoželať k narodeninám.“

Nechcelo sa mi. Bola sobota, vonku zamračené, ideálny deň na vyvaľovanie sa v posteli, no nakoniec som sa premohol. Hodil som na seba mikinu a vyrazil.

Odkedy sa naši rozviedli, otec žil na ubytovni. Nech robil, čo robil, aby zarobil nejaké peniaze, aj tak nemal dosť na to, aby si prenajal byt. Občas sa mu podarilo nájsť si niečo načierno, ale potom zas

obsah

- ▶ 1 ▶ Dvaja pozorovatelia ▶ 5
- ▶ 2 ▶ Mamu a otca si nevyberáš ▶ 11
- ▶ 3 ▶ Dejú sa veci ▶ 19
- ▶ 4 ▶ Hlavne nevytrčať ▶ 33
- ▶ 5 ▶ Párty vo vilovej štvrti ▶ 45
- ▶ 6 ▶ Sme v keľi ▶ 55
- ▶ 7 ▶ Nečakané stretnutie ▶ 65
- ▶ 8 ▶ Na predmestí ▶ 77
- ▶ 9 ▶ Slnce, seno, rasizmus ▶ 89
- ▶ 10 ▶ Prietrž ▶ 101
- ▶ 11 ▶ Muselo to von ▶ 109
- ▶ 12 ▶ Most na druhú stranu ▶ 119
- ▶ 13 ▶ Život je fajn ▶ 135

Já, Tran a všechno ostatné

Martin Kanaloš

Z českého originálu do slovenčiny preložila Júlia
Vrábľová (Já, Tran a všechno ostatní, KHER, 2025).

Ilustrácie Sára Paldanová

Redakcia prekladu Kristína Karabová

Korektúry Natália Hattalová

Grafická úprava a sadzba z písom Polia, Mononene
Antiqua a Yoster Island Čumlivski&Horváth

Počet strán 148

Praha 2026

Vydalo Nakladateľství KHER, z. s.

Veverkova 1172/33, 170 00, Praha 7

www.kher.cz

nakladatelstvi@kher.cz

facebook.com/nakladatelstvikher

instagram.com/nakladatelstvikher

ISBN: 978-80-87780-52-7